การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*

The Development of an Instructional Model by Applying the Four Noble Truths to Enhance Critical Reading and Creative Problem Solving Abilities of Undergraduate Students

ชลธิชา หอมฟุ้ง (Cholticha Homfung)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต และเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาก่อนใช้ ขณะใช้และหลังใช้รูปแบบการสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รูปแบบการสอนวรรณคดีไทย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และปัจจัยสนับสนุนการนำรูปแบบการสอนไปใช้ กระบวนการเรียนการสอนมี 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.เร้าความสนใจ 2.อ่านวรรณคดี 3.วิเคราะห์ความขัดแย้ง 4.วิเคราะห์สาเหตุ 5.ค้นหาวิธีแก้ไข 6.ผลของการแก้ปัญหา และ 7.สรุปและประเมินผล ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนทั้งกับกลุ่มตัวอย่างและการนำผลการศึกษาไปขยายผลพบว่า นักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มที่นำผลการศึกษาไปขยายผลต่างมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระหว่างเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กลุ่มการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

** นักศึกษาระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กลุ่มการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (Faculty of Education Silpakorn university) โทรศัพท์ 087-9261871 อีเมล์ cholticha207@hotmail.com อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.บำรุง ชำนาญเรือ (BAMROONG CHAMNANRUA, Ph.D.)

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

Abstract

The purposes of research were to: develop an instructional model by applying the four noble truths and compare critical reading and creative problem solving abilities of students before, during and after being taught by the instructional model. . The samples of this research were 28 3rd year students majoring in Thai, the faculty of education at Silpakorn University. The research instruments employed in this research were an instructional model, lesson plans, critical reading abilities tests and creative problem solving abilities tests. The quantitative data were analyzed by mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and t-test dependent. The qualitative data were analyzed by content analysis. The research results were as follows:

The instructional model by applying the Four Noble Truths to enhance critical reading and creative problem solving abilities of undergraduate students consisted of 4 components; principles, objectives, process and factors supporting learning. The learning process comprised 1) stimulating 2) reading literary work 3) analyzing conflict 4) analyzing cause of conflict 5) finding problem solutions 6) results of problem solutions, and 7) summarizing and evaluating.

The results of implementation with the sample and disseminating revealed that students critical reading and creative problem solving abilities were significantly higher than before being employed the instructional model at .05 level of statistical significance and increase continuously.

บทนำ

วรรณคดีไทยนอกจากเป็นสื่อความบันเทิงรูปแบบหนึ่งของไทยจากอดีตสู่ปัจจุบันแล้ว วรรณคดียังเป็นเครื่องบันทึกสภาพสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยไว้อีกด้วย ดังที่บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539: 41) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีว่า “วรรณคดีเป็นกระจกส่องลักษณะสังคมของตน และอาจเป็นเครื่องดำรงวัฒนธรรม” ซึ่งสอดคล้องกับรื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549 : 31) ที่ถึงความสำคัญของวรรณคดีไว้ว่า “วรรณคดีทั้งปวงล้วนเป็นกระจกส่องสะท้อนสังคมและชีวิตมนุษย์ การอ่านวรรณคดีจึงเป็นการอ่านชีวิต” วรรณคดีไทยเป็นวิชาที่สำคัญดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ฉะนั้นจึงมีการกำหนดให้มีการเรียนการสอนวรรณคดีไทยทั้งในการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากวรรณคดีเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่ทำให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์เนื้อหาไปใช้ในชีวิต และยังทำให้ผู้เรียนได้รู้จักมนุษย์ในหลายๆแง่มุม ดังที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (2518: 99) ได้ทรงกล่าวเกี่ยวกับวรรณคดีสรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการศึกษาวรรณคดีมิใช่เพียงเพื่อความบันเทิง แต่ยังเป็นการปลุกตนเองให้ตื่นให้รู้จักชมชื่น เห็นอกเห็นใจ และเข้าใจชีวิต เล็งเห็นชีวิตในส่วนรวม การอ่านวรรณคดีจึงทำให้เรารู้จักชีวิตจิตใจของเพื่อนมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น

แม้ว่าวรรณคดีไทยจะมีความสำคัญและมีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีในทุกระดับชั้น แต่อย่างไรก็ตามการสอนวรรณคดีไทยก็ยังประสบปัญหาหลายด้าน ดังที่ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529: 33-40) ได้กล่าว

เกี่ยวกับปัญหาการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า การสอนวรรณคดีนั้นมีปัญหาเกิดทั้งจากหลักสูตรและแบบเรียน ธรรมชาติของวิชา สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ผู้เรียนซึ่งไม่สนใจวรรณคดี เพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่สนุกสนาน ไม่ท้าทาย และปัญหาเกี่ยวกับผู้สอนที่ขาดวิธีสอนที่หลากหลาย สำหรับการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับอุดมศึกษานั้นมีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้านเช่นกัน ดังที่ เจตนา นาควัชระ (2516: 23-24) ได้กล่าวเกี่ยวกับสภาพปัญหาการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา สรุปได้ว่า การสอนวรรณคดีไทยครูต้องใช้ความพยายามในการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจในวรรณคดี รู้จักใช้ความคิด การที่ครูใช้วิธีสอนแบบเดิมๆจึงทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ไม่เห็นคุณค่าของวรรณคดี ขาดความเอาใจใส่กับการศึกษาวรรณคดี เพราะคิดว่าวรรณคดีไม่สามารถเชื่อมโยงสู่โลกปัจจุบันได้ นอกจากนี้จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดีไทย (2557) ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการสอนวรรณคดีไทย สรุปได้ว่า ประเด็นสำคัญที่ทำให้การสอนวรรณคดีไทยประสบปัญหาส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากครูรวมทั้งวิธีสอน ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยครูควรหาวิธีสอนที่หลากหลายให้เข้ากับธรรมชาติของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากกว่าการนั่งอ่านวรรณคดีเพียงอย่างเดียว ซึ่งการสอนที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวรรณคดีและสามารถลบทัศนคติด้านลบที่มีต่อวรรณคดีได้ นอกจากนี้จากการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2557 จำนวน 106 คน พบว่านักศึกษาต่างมีความเห็นเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีไทยสอดคล้องกัน กล่าวคือ จากประสบการณ์การเรียนวรรณคดีที่ผ่านมาครูจะสอนน่าเบื่อชวนให้ง่วงนอน ไม่น่าตื่นเต้น ไม่อยากเรียน จำเรื่องไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะเริ่มเล่าเรื่องตรงจุดไหนก่อนและจะจบตรงไหน รู้สึกว่าไกลตัวเรียนแล้วนำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้

จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสอบถามทำให้สรุปได้ว่าปัญหาการสอนวรรณคดีไทยเกิดจากหลายปัจจัย ทั้งจากหลักสูตร เนื้อหาวรรณคดี สื่อ ผู้เรียนและผู้สอน อย่างไรก็ตามปัญหาที่เป็นประเด็นสำคัญคือ ด้านวิธีสอนของครูที่ไม่น่าสนใจ ทำให้ง่วงนอน ไม่สอนให้ผู้เรียนคิดและขาดการบูรณาการสู่ชีวิตจริง และปัจจัยจากผู้เรียนเอง ที่คิดว่าวรรณคดีเป็นเรื่องไกลตัวนำไปใช้ประโยชน์หรือบูรณาการสู่ชีวิตจริงไม่ได้ ผู้เรียนจำเนื้อหาที่ยาวๆของวรรณคดีไม่ได้ จึงทำให้ไม่อยากเรียน ดังนั้น วิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้นั่นก็คือวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนนั่นเอง

การจะแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนวรรณคดีดังกล่าวได้นั้นก่อนที่ครูจะใช้วิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนใหม่ ๆ สิ่งที่ผู้เรียนต้องทำนั่นคือการรับสารหรือสาระของเรื่องนั่นเอง ซึ่งทักษะสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนรับสารได้คือทักษะการอ่าน ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2554 : 79) ได้กล่าวเกี่ยวกับการอ่านวรรณคดีสรุปได้ว่า การอ่านที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและซาบซึ้งในวรรณคดีคือกระบวนการอ่านวิจักษ์และวิจารณ์การวิจักษ์คือการมองวรรณคดีอย่างรอบด้าน เข้าใจวรรณคดีอย่างแจ่มแจ้ง และการวิจารณ์คือการแสดงความเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องนั้นๆ สามารถวิเคราะห์คุณค่าหรือสารประโยชน์ของวรรณคดีในด้านต่างๆที่นอกเหนือจากความบันเทิง จากแนวคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งการวิจักษ์และการวิจารณ์ก็เป็นส่วนหนึ่งของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั่นเอง ฉะนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นการอ่านที่สำคัญที่จำเป็นต้องใช้ในการอ่านวรรณคดี เนื่องจากเป็นการอ่านขั้นสูงที่ครอบคลุมตั้งแต่การอ่านเพื่อรู้สาระของเรื่อง รู้คุณค่า ตัดสิน ประเมินค่า และนำข้อมูลไปใช้ได้ ดังที่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (2553: 19) ทรงกล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านอย่างมี

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

วิจารณญาณว่า “การอ่านเรื่องราวในหนังสือพิมพ์ก็ดี ในหนังสือเล่มก็ดี เราควรจะใช้วิจารณญาณไตร่ตรองดู และรับรองแต่สิ่งซึ่งปัญญาของเราเองบอกว่าดีและเป็นความจริง”

การบูรณาการวรรณคดีไปใช้จริงในชีวิตประจำวันสามารถทำได้หลายแนวทาง แนวทางหนึ่งที่สอดคล้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั่นคือ “การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์” เนื่องจากการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านเพื่อกรองข้อมูลว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์สิ่งใดเป็นโทษ จากนั้นผู้เรียนจะประมวลข้อมูลที่ได้จากการอ่านไปสู่การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยการใช้การแก้ปัญหาของตัวละครมาเป็นบทเรียนในการแก้ปัญหาของตนเองได้ ด้วยการเชื่อมโยงประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีมาใช้ในชีวิตจริง และในทางกลับกันในวรรณคดีที่ตัวละครแก้ปัญหาไม่สำเร็จ ผู้เรียนก็จะสามารถประมวลประสบการณ์ของตนเองเพื่อแสดงความเห็นและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากตัวละครได้

การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์นี้นับได้ว่าเป็นความสามารถที่มีความสำคัญยิ่งต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังจะเห็นได้จากการกำหนดทักษะที่จำเป็นทางการศึกษาและการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 ของสถาบัน UCLA 2008 (Partnership for 21st Century: 3) โดยทักษะที่สำคัญข้อหนึ่งก็คือทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนหลากหลายซึ่งปัญหาเป็นแบบปลายเปิด (Solving Complex, Multidisciplinary, Open-ended Problems) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญและควรได้รับการพัฒนาให้มีในตัวผู้เรียน ซึ่งครูสามารถฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ผ่านวรรณคดีได้

วิธีการที่จะช่วยพัฒนาการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ได้นั้นมีด้วยกันหลายแนวทาง หนึ่งในนั้นก็คือการใช้แนวทางของอริยสัจสี่ เพราะอริยสัจสี่เป็นหลักธรรมที่แสดงให้เห็นหลักของเหตุและผล ทำให้ผู้เรียนที่ฝึกคิดตามแนวทางของอริยสัจสี่ เห็นปัญหา เหตุของปัญหาและเห็นแนวทางของการแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน ดังที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2529: 40-41) ได้ทรงอธิบายเกี่ยวกับอริยสัจสี่ สรุปได้ว่าทุกข์ คือความไม่สบายกายไม่สบายใจ เป็นสิ่งที่ทนได้ยาก สมุทัย คือเหตุให้เกิดทุกข์ นิโรธ คือความดับทุกข์ มรรค คือข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ซึ่งมรรคนั้นมีองค์ 8 ประการ คือ ปัญญาอันเห็นชอบ ดำริชอบ เจรจาชอบ ทำการงานชอบ เลี้ยงชีวิตชอบ ทำความเพียรชอบ ตั้งสติชอบ และตั้งใจชอบ

อริยสัจสี่จึงเป็นหลักธรรมที่สามารถใช้แก้ปัญหาทุกปัญหาได้เป็นอย่างดี เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในวิชาการทางโลกแขนงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาชีวิต สังคม บ้านเมือง และเศรษฐกิจ (จำลอง ดิษยวณิช, 2544: 7-8)

การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตจึงเป็นรูปแบบการสอนที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เรียนวรรณคดีได้อย่างเข้าใจ เห็นคุณค่า ได้ใช้ความคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ อันเป็นการบูรณาการวรรณคดีสู่ชีวิตจริง ได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ได้สร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นการบูรณาการศาสตร์ในสาขาพุทธศาสตร์เข้ามาศึกษาวรรณคดี อันทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาวรรณคดีอย่างรอบด้านมากขึ้น ดังนั้นรูปแบบการสอนดังกล่าวจึงเป็นทั้งการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีและเป็นแนวทางฝึกการคิดให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อีกด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจสี่กับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

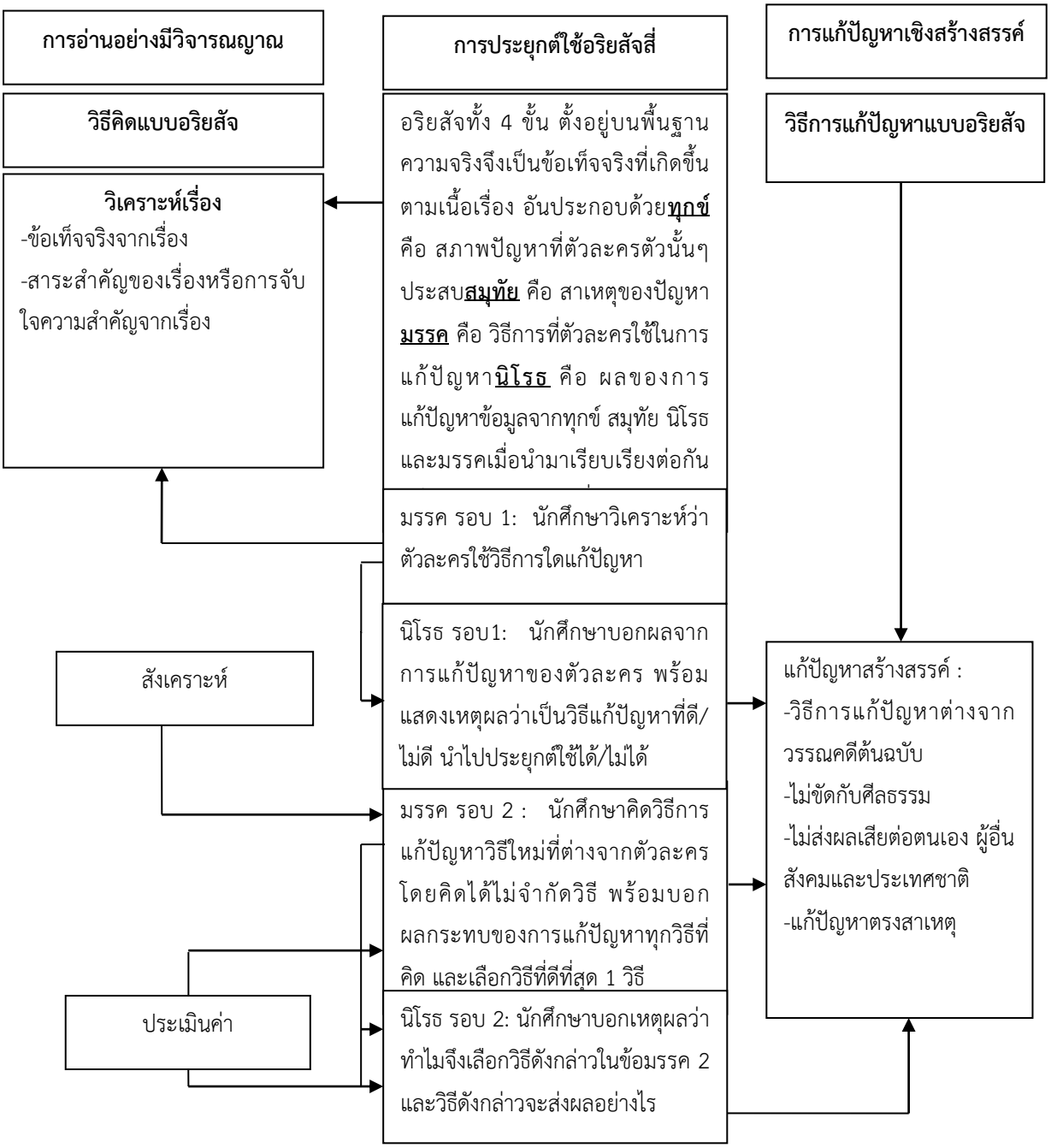
อริยสัจสี่กับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันกล่าวคือ หัวใจสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ การรู้ข้อเท็จจริงการใช้เหตุผลและการตัดสินใจจากเรื่องที่อ่าน ดังที่ ฮาลโวนสัน(Halvonson, 1992: 15) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประเมินค่าและสังเคราะห์ในสิ่งที่อ่าน เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดในด้านการมองเห็นเหตุและผล ซึ่งขั้นตอนของอริยสัจสี่สามารถช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความสามารถเหล่านั้นได้ การพัฒนารูปแบบการสอนนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทั้งวิธีคิดและวิธีแก้ปัญหาแบบอริยสัจ ดังนี้

วิธีคิดแบบอริยสัจ คือการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย เป็นการคิดที่ตั้งต้นด้วยการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความทุกข์อันเป็นผล และสืบสาวไปหาสมุทัยอันเป็นเหตุแห่งความทุกข์ จากนั้นจึงตั้งเป้าหมายเพื่อให้ความทุกข์หมดไปคือนิโรธอันเป็นผล และคิดสืบสาวหาเหตุที่จะทำให้ปัญหาหมดไปนั่นคือมรรค จากการคิดแบบอริยสัจนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสอนวรรณคดีไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยให้นักศึกษาอ่านวรรณคดี แล้ววิเคราะห์จากวรรณคดีว่า สภาพปัญหา (ทุกข์) ของตัวละครคืออะไร ความทุกข์เหล่านั้นมีสาเหตุ (สมุทัย)มาจากสิ่งใด ตัวละครใช้วิธีการ (มรรค)ใดแก้ปัญหา และวิธีการที่ตัวละครใช้แก้ปัญหาส่งผลอย่างไร (นิโรธ) ต่อเรื่อง การวิเคราะห์เรื่องตามการคิดแบบอริยสัจนั้นจะทำให้นักศึกษาสามารถสรุปสาระสำคัญของวรรณคดีได้ ซึ่งการสรุปสาระสำคัญของวรรณคดีที่อ่านได้นั้นถือเป็นสิ่งสำคัญในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั่นเอง นอกจากที่นักศึกษาจะสรุปสาระสำคัญของเรื่องได้แล้วนักศึกษายังต้องแสดงเหตุผลเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาของตัวละครว่าดี หรือไม่ พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ ทั้งยังต้องสามารถบอกข้อคิดที่สามารถประยุกต์มาใช้ในชีวิตได้ ซึ่งความสามารถเหล่านี้คือความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในขั้นการประเมินค่า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการคิดแบบอริยสัจเป็นการคิดที่ช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทั้งด้านความเข้าใจในเนื้อเรื่อง เข้าใจเหตุและผลของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และยังสามารถประเมินค่าคุณค่าที่ได้จากเรื่องและนำมาปฏิบัติในชีวิตจริงได้

วิธีการแก้ปัญหาแบบอริยสัจ คือ การแก้ปัญหาได้ตรงกับสาเหตุของปัญหา (สมุทัย) ต้องลงมือปฏิบัติเพื่อให้ปัญหาหมดไป โดยปฏิบัติตามแนวทางของมรรค ผู้วิจัยได้ประยุกต์วิธีการแก้ปัญหาแบบอริยสัจมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยให้นักศึกษาคิดวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากวิธีที่ตัวละครในวรรณคดีใช้ พร้อมบอกผลกระทบของการแก้ปัญหาทุกวิธีที่นักศึกษาคิดขึ้น จากนั้นนักศึกษาจะคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดเพียง 1 วิธี ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ต่างกับวรรณคดีต้นฉบับ ไม่ขัดกับศีลธรรม ไม่ส่งผลเสียต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจสี่กับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปเป็นแผนผังได้ดังนี้

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจสี่กับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาก่อนใช้ ขณะใช้และหลังใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 106 คน ซึ่งกำลังศึกษาภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557

กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 28 คน ซึ่งกำลังศึกษาภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ การเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

2.1 ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 ความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

การดำเนินการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่พัฒนาขึ้นตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R & D) ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษา 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Needs Analysis: R_1) โดยการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน อริยสัจสี่ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวรรณคดีและสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนวรรณคดีไทย ในขั้นตอนนี้จะได้สภาพปัญหาที่แท้จริงของการสอนวรรณคดีไทยและได้แนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Development: D_1) เป็นการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งหาคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group discussion) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของอริยสัจสี่และสร้างแบบวัดย่อยท้ายแผนเพื่อศึกษาพัฒนาการ สร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และสร้างแบบวัดความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation: R_2) เป็นการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental design) วัดกลุ่มเดียวแบบอนุกรมเวลา (The One-Group Time Series Design) ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว แต่มีการวัดซ้ำตามช่วงเวลาที่กำหนดหลายครั้งทั้งก่อน ระหว่างและหลังการทดลองเพื่อศึกษา

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

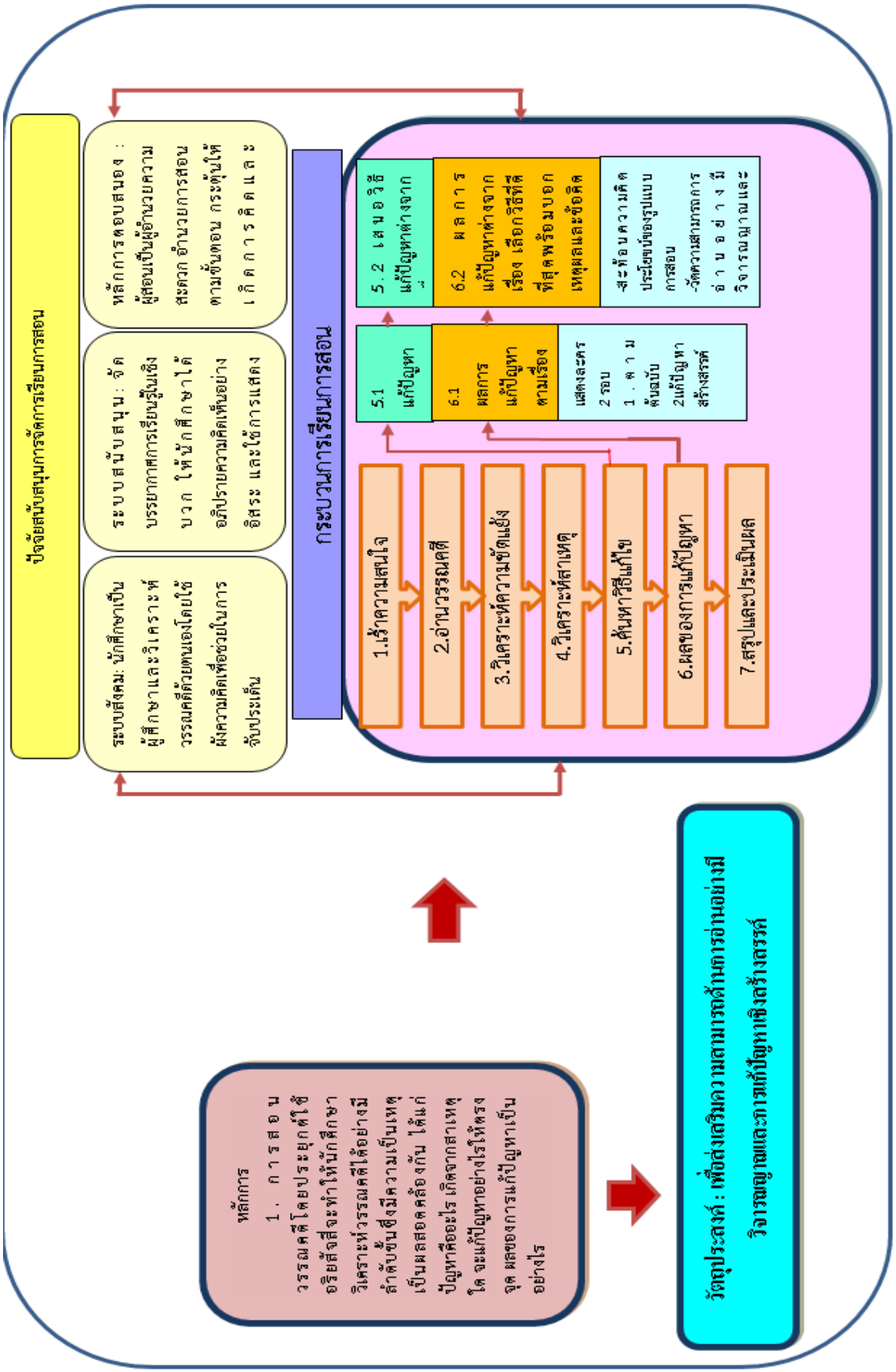
พัฒนาการ ข้อมูลที่ได้จากการใช้รูปแบบการสอนวิเคราะห์ความสามารถก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การทดสอบค่าทีแบบ t – test dependent และพัฒนาการความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ด้วยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลอื่นๆที่สังเกตได้จากการใช้รูปแบบการสอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอด้วยการบรรยายความ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล (Evaluation: D_2) เป็นการศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องและนำไปขยายผลการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น

ผลการศึกษา

1. รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง และกระบวนการเรียนการสอน 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1)เร้าความสนใจ 2)อ่านวรรณคดี 3) วิเคราะห์ความขัดแย้ง 4)วิเคราะห์สาเหตุ 5)ค้นหาวิธีแก้ไข 6)ผลของการแก้ปัญหา และ7) ประเมินผลการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานการวิเคราะห์วรรณคดีด้วยการแสดงละคร ทั้งนี้ให้แสดงละคร 2 รอบ รอบแรกแสดงการแก้ปัญหาตามวรรณคดี และรอบที่ 2 แสดงการแก้ปัญหาสร้างสรรค์ และให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นข้างต้นแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
ระบบสังคม: นักศึกษาเป็นผู้ศึกษาและวิเคราะห์วรรณคดีด้วยตนเองโดยใช้ผังความคิดเพื่อช่วยในการจับประเด็น
ระบบสนับสนุน: จัดบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงบวก ให้นักศึกษาได้อภิปรายความคิดเห็นอย่างอิสระ และใช้การแสดง
หลักการของสอน : ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก อำนวยการสอนตามขั้นตอน กระตุ้นให้เกิดการคิดและ
กระบวนการเรียนการสอน
1.เข้าความสนใจ
2.อ่านวรรณคดี
3.วิเคราะห์ความขัดแย้ง
4.วิเคราะห์สาเหตุ
5.ค้นหาวิธีแก้ไข
6.ผลของการแก้ปัญหา
7.สรุปและประเมินผล
5.1 แก้ปัญหา
6.1 ผลการแก้ปัญหาตามเรื่อง
แสดงละคร 2 รอบ 1.ตามขั้นตอน 2แก้ปัญหาสร้างสรรค์
5.2 เสนอวิธีแก้ปัญหาต่างจาก
6.2 ผลการแก้ปัญหาต่างจากเรื่อง เลือกวิธีที่ดีที่สุดพร้อมบอกเหตุผลและข้อคิด
-สะท้อนความคิดประโยชน์ของรูปแบบการสอน
-วัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและ
หลักการ
1. การสอนวรรณคดีโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่จะทำให้นักศึกษาวิเคราะห์วรรณคดีได้อย่างมีลำดับขั้นซึ่งมีความเป็นเหตุเป็นผลสอดคล้องกัน ให้แก่ปัญหาคืออะไร เกิดจากสาเหตุใด จะแก้ปัญหาอย่างไรให้ตรงจุด ผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร
วัตถุประสงค์: เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

2. ผลการศึกษาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ทั้งของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มที่นำไปขยายผลทางการศึกษาพบว่าหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มทดลอง	คะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความสามารถ	t	df	p
กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนเรียน	27	8.82	2.61	พอใช้	30.725	27	.000*
	หลังเรียน	27	20.04	2.47	ดี			
กลุ่มขยายผล	ก่อนเรียน	27	7.71	1.73	พอใช้	35.378	33	.000*
	หลังเรียน	27	18.62	1.72	ดี			

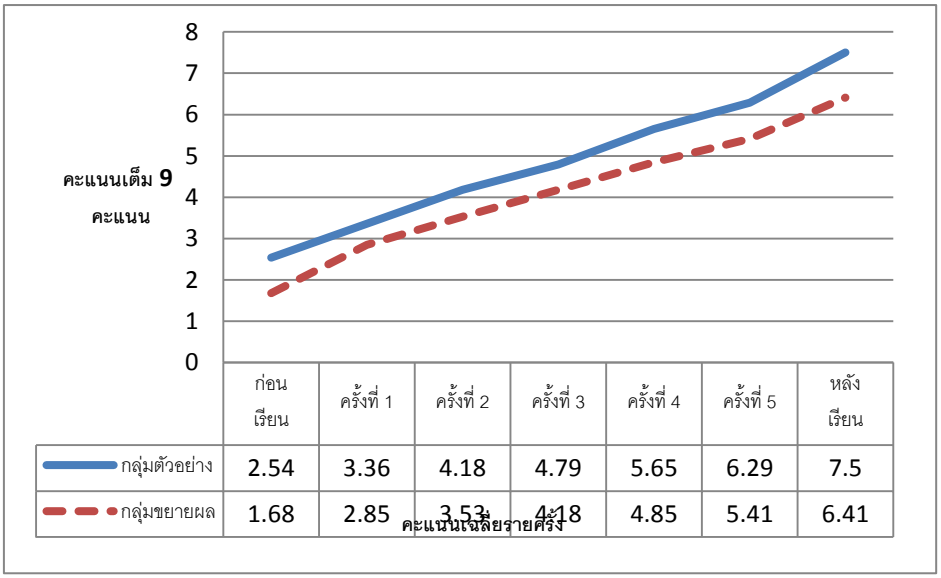
*p-value <.05

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน

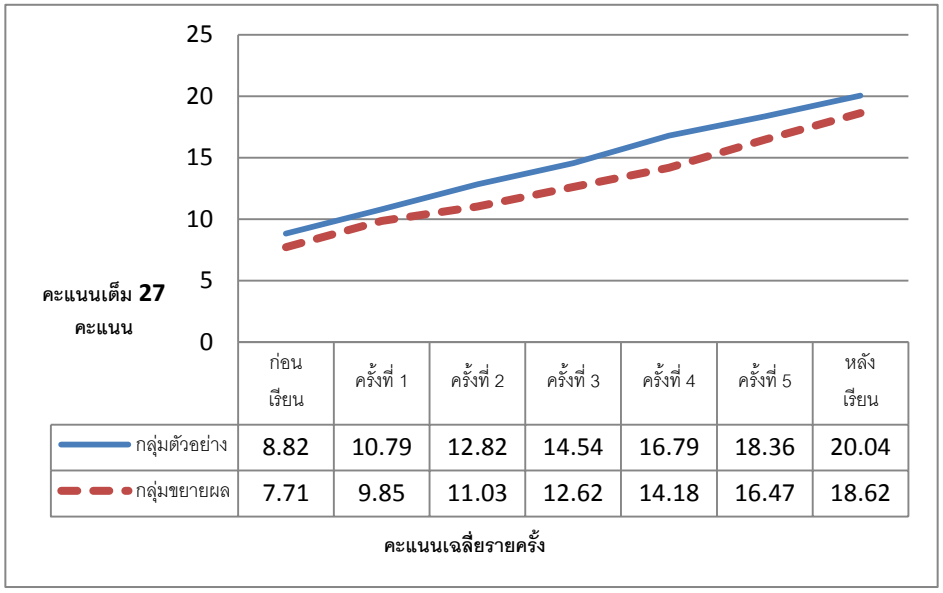
กลุ่มทดลอง	คะแนนความสามารถด้านการแก้ปัญหาสร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสามารถ	t	df	p
กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนเรียน	9	2.54	.637	พอใช้	23.084	27	.000*
	หลังเรียน	9	7.50	1.29	ดีมาก			
กลุ่มขยายผล	ก่อนเรียน	9	1.88	.74	พอใช้	26.958	33	.000*
	หลังเรียน	9	6.41	.58	ดี			

*p-value <.05

จากการศึกษาพัฒนาการพบว่าทั้งกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มขยายผลการศึกษาต่างมีคะแนนพัฒนาการความสามารถด้านการอย่างอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียนสูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งแสดงผลได้ดังแผนภูมิที่ 1 และแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 1 แสดงคะแนนพัฒนาการความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

แผนภูมิที่ 2 แสดงคะแนนพัฒนาการความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

อภิปรายผล

การศึกษาและข้อเสนอแนะ

รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้แผนผังความคิด (mind mapping) กระบวนการกลุ่ม (group process) การอภิปราย (discussion) และการแสดงละคร (Dramatic) ด้วยเทคนิคที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ สนุกสนาน และสามารถบูรณาการวรรณคดีสู่ชีวิตจริงได้ ทั้งนี้อริยสัจสี่และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นเป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงกัน เมื่อประยุกต์ใช้อริยสัจสี่มาพัฒนาเป็น

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

รูปแบบการสอนวรรณคดีเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงทำให้ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนสูงขึ้น เพราะผู้เรียนได้วิเคราะห์วรรณคดีในด้านความขัดแย้ง(ทุกข์) สาเหตุ (สมุทัย) วิธีการแก้ปัญหาของตัวละคร (มรรค) ผลที่เกิดจากการแก้ปัญหาของตัวละคร (นิโรธ) และผู้เรียนยังต้องใช้เหตุผลในการพิจารณาว่าแนวทางการแก้ปัญหาของตัวละครเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และการแก้ปัญหาของตัวละครให้ข้อคิดในการใช้ชีวิตได้อย่างไร ซึ่งกระบวนการเหล่านี้คือการส่งเสริมการใช้วิจารณญาณผ่านการอ่านวรรณคดีไทยนั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้นำอริยสัจสี่ไปแก้ปัญหาการใช้ชีวิตจริง การแก้ปัญหาดังกล่าวล้วนต้องใช้วิจารณญาณในการวิเคราะห์สาเหตุ วิเคราะห์แนวทางการแก้ไข และใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งกระบวนการเหล่านี้คือการใช้วิจารณญาณในชีวิตจริง ดังที่ สายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2557 : 63-73) ได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีการรู้เท่าทันสื่อเพื่อพัฒนาชีวิต : ศึกษากรณีสื่อโทรทัศน์ และสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ค งานวิจัยดังกล่าวศึกษาเกี่ยวกับการแสดงความเห็น อารมณ์ ความรู้สึกของคนในเฟซบุ๊ค ซึ่งการแสดงออกของบุคคลเกิดจากการรับสารในหลายช่องทางและหนึ่งในนั้นคือการอ่าน คนในปัจจุบันเมื่อรับสารแล้วขาดสติ ขาดการใช้เหตุผล จึงแสดงความเห็นในแง่ลบ แต่หากบุคคลรู้จักใช้พุทธวิธีในการรับสารก็จะทำให้มีสติ มีเหตุผล และแสดงความเห็นได้อย่างถูกต้อง หนึ่งในหลายพุทธวิธีที่นำมาใช้ได้นั่นก็คือ “อริยสัจสี่” กล่าวคือ เมื่อบุคคลรับสารไปแล้วต้องใช้ปัญญาคิดวิเคราะห์ถึงเหตุผล คุณโทษ เข้าใจสื่อตามสภาพที่เป็นจริง ได้แก่ ทุกข์ คือ อารมณ์ของบุคคลเมื่อได้รับสาร สมุทัย คือ อารมณ์นั้นเกิดจากอะไรและจุดประสงค์ของสื่อที่นำเสนอคืออะไร นิโรธ คือ การรับสื่ออย่างรู้เท่าทัน และมรรค คือ ใช้ปัญญาวิเคราะห์ว่าควรสื่อความผ่านสื่อเฟซบุ๊คอย่างไรที่จะไม่ผิดศีลธรรม และไม่เป็นการแสดงความเห็นไปในทางเสื่อม งานวิจัยดังกล่าวนี้เป็นงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าอริยสัจสี่ช่วยส่งเสริมการใช้วิจารณญาณของบุคคลได้ ไม่ว่าจะเป็นวิจารณญาณจากการดู การฟัง หรือการอ่าน อันจะทำให้บุคคลรู้จักใช้ปัญญาวิเคราะห์เหตุ ผล และการแสดงออกมากขึ้น

ด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากรูปแบบการสอนนี้พัฒนาขึ้นด้วยแนวคิดเกี่ยวกับอริยสัจสี่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นเพื่อการแก้ปัญหา โดยให้รับรู้ถึงปัญหาที่เผชิญ รู้จักวิเคราะห์สาเหตุ และเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับสาเหตุ อันจะทำให้ปัญหาคลี่คลายได้ เมื่อประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาสู่การสอนจึงทำให้สามารถพัฒนาความสามารถด้านการแก้ปัญหาสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ประยุกต์อริยสัจสี่มาสู่การแก้ปัญหาชีวิตในด้านต่างๆ ดังเช่น พระอนุพงษ์ พรมสะอาด (2551 : 97-98) ได้วิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้อริยสัจสี่ในการจัดการความเครียด ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่แก้ปัญหาความเครียดตามแนวทางอริยสัจสี่สามารถที่จะขจัดปัญหาความเครียดที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอริยสัจสี่สามารถส่งเสริมการแก้ปัญหาในชีวิตได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ยังทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดี สามารถเชื่อมโยงวรรณคดีไปสู่ชีวิตจริงได้ และได้เรียนรู้การแก้ปัญหาของตัวละครเพื่อเป็นข้อคิดหรือบทเรียนในการใช้ชีวิตจริง ดังความเห็นของนักศึกษาที่ได้จากการการสะท้อนประโยชน์ของรูปแบบการสอนที่แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน ส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบ เข้าใจเหตุและผลของตัวละคร และสามารถประยุกต์วรรณคดีสู่ชีวิตจริงได้ ดังตัวอย่างความคิดเห็น “การเรียนวรรณคดีแบบนี้ก็สนุกกว่าการที่เราจะต้องมานั่งอ่าน ถอดความ วิเคราะห์ การสอนโดยวิธีนี้เป็นการนำวรรณคดีที่ดูเหมือนเป็นของยาก ของไกลตัว

และน่าเบื่อ กลายเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเรามากขึ้นและสนุก เพราะสามารถอิงกับชีวิตเราได้นั่นเอง ทำให้เราเห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดีมากขึ้น” และความเห็น ดังนี้

มีประโยชน์หลายประการมากครับ โดยเริ่มที่ลำดับแรก คือ ในการศึกษาวรรณคดีเมื่อนำหลักอริยสัจสี่มาใช้ จะทำให้เราพบแง่คิด ข้อคิด แนวทางดี ๆ มากมายที่สามารถนำไปปรับใช้กับความคิดของตนเองให้เป็นประโยชน์ในภาคหน้าได้ แตกต่างจากการเรียนวรรณคดีแบบเก่าที่เรียนแค่รู้ แต่ไม่ได้เข้าใจ เมื่อไม่เข้าใจก็ยากที่จะเข้าถึงแก่นของวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ส่งผลไปถึงการวิเคราะห์ หรือสังเคราะห์สิ่งใหม่จากวรรณคดีก็จะเป็นเรื่องยาก ลำดับที่สอง 2 ทำให้ผมพบวิธีที่ง่ายมากในการย่อความ เมื่อก่อนปวดหัวมาก อ.สั่งย่อความนิยายหรือบทความยาวๆ แต่ละที ท้อมาก ไม่รู้จะย่ออย่างไรหมด แต่พอมาได้รู้จักการศึกษาแบบอริยสัจ 4 การทำแผนผังการย่อความง่ายขึ้นมากเลยครับ เรื่องยาวแค่ไหนก็ไม่กลัว ลำดับที่สาม 3 ข้อนี้สำคัญมาก คือ การนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง เราทุกคนเคยได้ยินคำพูดติดหูกันมานานว่า "ทุกปัญหาย่อมมีทางออก" แต่เอาเข้าจริงพอเจอปัญหาหนักๆก็งงว่าทางออกมันอยู่ตรงไหน สับสนไปหมด อาจจะเพราะขาดสติ หรืออะไรก็แล้วแต่ แต่พอนำหลักอริสัจ 4 มาใช้จะพบว่าเราสามารถมองเห็นปัญหาได้ชัดขึ้น รู้ว่าอะไรคือปัจจัยให้เกิด ทำแบบนี้หรือแบบนั้นแล้วผลจะเกิดอย่างไร พอค่อยๆคิดแยกแต่ละประการได้ ปัญหาที่ยากก็ง่ายขึ้น ที่สำคัญอย่าลืมวลีเด็ดของอาจารย์ที่ว่าการแก้ปัญหาที่ดีต้องจบที่ตัวเราซึ่งเป็นผู้แก้ (นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 3)

พัฒนาการของผู้เรียนดังยกมาข้างต้นแสดงให้ว่าการประยุกต์ใช้อริยสัจสี่มาสอนวรรณคดีนั้น สามารถช่วยส่งเสริมการแก้ปัญหาสร้างสรรค์ได้ ทำให้ผู้เรียนประยุกต์วิธีการแก้ปัญหาโดยใช้อริยสัจสี่ไปสู่ชีวิตจริงได้ โดยเฉพาะรูปแบบการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เสนอการแก้ปัญหาหลากหลายวิธี พร้อมทั้งให้บอกผลกระทบของทุกวิธีที่เสนอ จากนั้นให้ผู้เรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด พร้อมแสดงเหตุผลว่าเหตุใดจึงเลือกวิธีนั้น วิธีสอนดังกล่าวเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดหาทางออกในชีวิตอย่างหลากหลาย และรู้จักพิจารณาการแก้ปัญหาที่ไม่ส่งผลเสียต่อทั้งตนเองและผู้อื่น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ได้จริง ซึ่งความสามารถทั้ง 2 ประการนี้ เป็นความสามารถที่ควรฝึกให้ผู้เรียน เพราะเป็นความสามารถที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมที่มีข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะทางสื่อออนไลน์ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องใช้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณในการรับข้อมูลจึงจะทำให้รู้เท่าทันสื่อและอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การที่สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูง บุคคลมักประสบกับปัญหาต่าง ๆ ทำให้เกิดความเครียด ฉะนั้นการที่ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญหน้ากับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Veridian E-Journal, Slipakorn University
ISSN 1906 - 3431

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาของวรรณคดีให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ในส่วนการแสดงละครสามารถปรับมาใช้ในขั้นนำหรือขั้นสอนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

ประยุกต์ใช้อริยสัจสี่สอนรายวิชาอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวรรณคดี และประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านอื่น ๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. (2545). **เอกสารประกอบคำสอนรายวิชา 449202 หลักวรรณคดีวิจารณ์.**นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เจตนา นาควัชระ. (2538). **ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา.**กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.

พระอนุพงษ์ พรมสะอาด. (2551). “การประยุกต์ใช้อริยสัจสี่ในการจัดการความเครียด”.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว,พระบาทสมเด็จพระ. (2553). **โคลนติดล้อ.**กรุงเทพฯ: วชิราวุธวิทยาลัย.

มาเรียม นิลพันธุ์ และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2558). “การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.” Veridian E-Journal ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) : 47 – 60.

มารุต พัฒผล. (2558). “การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน”. Veridian E-Journal ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) : 435 - 449.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2544). **วรรณคดีศึกษา.** กรุงเทพ ฯ :ธารปัญญา.

_____. (2549). **สุนทรียภาพแห่งชีวิต.** กรุงเทพ ฯ : ณ เพชร.

วชิรญาณวงศ์.สมเด็จพระสังฆราชเจ้า,กรมหลวง. (2514). **ความรู้เรื่องพระพุทธศาสนาเบื้องต้น** พระนคร : มหามกุฎราชวิทยาลัย.

ศรีวิไล ดอกจันทร์.(2529). **การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย.**เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สายน้ำผึ้ง รัตนงาม. (2556). **พุทธวิธีการรู้เท่าทันสื่อเพื่อพัฒนาชีวิต : ศึกษากรณีสื่อโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ค.** เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2558. เข้าถึงได้จาก http://arts.hcu.ac.th/upload/files/JournalLib/6-918.pdf

Joyce,B. and Weil,M.(2009). **Models of Teaching**. Englewood Cliff, NJ : Prentice-Hall.